

O tej številki *Glasnika* sem se obširneje razpisal, da bi prikazal pomen mednarodnih publikacij in mednarodnih dogodkov, ki jih organiziramo doma. To ni stran vržen denar. Dolgoročno lahko zaznamujejo razvoj celotne vede in raziskovalnih ustanov.

Že v predstavitvi uredniške politike ob kandidaturi za urednika sem najavil, da bi moral *Glasnik* delovati bolj novinarsko, na primer da bi prinašal reportaže z etnoloških dogodkov v besedi in sliki in predvsem intervjuje, ki so v vsakem časopisu najzanimivejše branje. In res sem v vsaki od števil, ki sem jih uredil, na začetku revije objavil intervju. Na vrsto za intervju so prišli Milan Pahor, Janez Bogataj, Zmaga Kumrova, Salvator Venose, Angelos Baš, Valens Vodušek in Milko Matičetov. Nekatere od njih sem posnel tudi z videokamero. Več »žurnalizma« pa nisem zmogel.

Posebno vprašanje je bilo izbiranje fotografij za naslovnico in za hrbtno stran *Glasnika*. Praviloma so bile na naslovnici pomenljive (beri: metaforične) sodobne fotografije z etnološko vsebino, na hrbtni strani pa fotografije iz zgodovine slovenske etnologije. Na hrbtni strani smo objavili tudi vsebino naslednje številke. Letnike je označevala barva platnic. Danes mi ni več jasno, zakaj sta letnika 1985 in 1986 skoraj enake barve, prav tako pa tudi letnika 1987 in 1988. Dobro, naj ostane nekaj skrivnosti v zgodovini *Glasnika SED*!

Najbolj mi še danes leži na duši pogostnost izhajanja *Glasnika*. Po pogodbi s takratnima Kulturno skupnostjo in Raziskovalno skupnostjo bi morale vsako leto iziti štiri številke *Glasnika*. Mi pa smo zaradi zmanjševanja stroškov večkrat prešli na združevanje dveh števil, na primer 1–2 in 3–4, ali celo združevanje štirih števil, 1–4. Tega naši financirji niso bili najbolj veseli in bralci prav tako ne. Hkrati smo pa vedeli, da do združevanja števil ne prihaja samo zaradi stroškov. Do tega je prihajalo tudi zaradi premajhne pisalne dejavnosti članov Slovenskega etnološkega društva. Čeprav je normalno, da vsak urednik dejavno išče članke – vsepovsod in ne samo pri enih in istih piscih – sem si obupno želel, da bi članki prihajali v večjem številu. To se je menda izboljšalo šele s projektnim financiranjem znanosti, ko je vsak raziskovalec prisiljen zbrati čim več objav in s tem pridobiti točke za napredovanje. Velikokrat sem si očital, da sem bil za (ne)pogostnost izhajanja revije morda tudi sam kriv. Danes vem, da nismo bili krivi niti jaz niti moji dragi sodelavci v uredniškem odboru Ivana Bizjak, Damjan Ovsec, Mojca Ravnik, Ingrid Slavec, Nives Sulič - Dular, Zmago Šmitek, Marko Terseglav in Miha Zadnikar. Danes bi dodal, da smo pač delali v obdobju cehovskega zanesenjaštva, ko smo malce zapostavljali modrost rekla *hic Rhodus, hic salta*. Ta pa menda velja tudi v današnjem digitalnem obdobju?

## GLASNIK, PODPRT ZA NOVO VSEBINO IN ZNOVA V RAZŠIRJENI OBLIKI

Majda Fister (urednica *Glasnika SED* 1990–1994)

V prispevku želim na kratko osvetliti obdobje mojega urednikovanja *Glasnika* med letoma 1990 in 1994. Kljub preučevanju slovenskih ljudskih starosvetnosti smo se imeli – in smo seveda tudi bili – za soustvarjalce moderne slovenske etnološke znanosti, sloneče na trdnih temeljih kritičnega realizma in na sistematičnem raziskovanju slovenske narodne zgodovine in ljudske kulture. To je bilo zelo prelomno obdobje, ko se je etnološki znanosti priključevala kulturna antropologija, kar je povzročalo veliko kritičnih in diskusijskih odzivov zlasti starejše generacije t. i. etnografov na ideje mlajše generacije. Nove vsebine, ki so spremenile tudi pridobljene nazive diplomantov – ti so postali etnologi in kulturni antropologi – so sicer zvenele zelo študijozno, a se to še nekaj časa ni bistveno poznalo v vsebini prispevkov, ki smo jih uspeli pridobiti za objavo v *Glasniku*. Seveda pa takratni obseg kot tudi vsebina prispevkov nikakor niso bili podobni tistim v današnjem *Glasniku*, spremenili so se vsebina, oblika in tudi pogoji izhajanja. Vključitev revije v mednarodne baze, kar vpliva na kriterije za objavo člankov in na uveljavljenost *Glasnika*, ki »visoko kotira«, se seveda

močno odraža v izboru člankov in verjetno tudi v finančni podpori.

Po 30 letnikih *Glasnika SED* in ob vedno skromnejših denarnih sredstvih smo se na začetku mojega urednikovanja odločili, da moramo znova doseči redno izhajanje štirih števil, saj naj bi bilo glasilo v ponos stroki in vsem, ki so z njo povezani. Sodelovanje vseh, od prijateljev stroke »na terenu« do študentov etnologije in tistih, ki delajo v etnoloških institucijah, naj bi *Glasnik* popeljalo novemu desetletju naproti. Za take cilje in hkrati za dolgoletno predhodno uredniško delo gre iskrena zahvala dotedanjemu uredniku kolegu dr. Našku Križnarju ter njegovim predhodnikom dr. Milku Matičetovemu, dr. Valensu Vodušku, dr. Zmagi Kumrovi, dr. Janezu Bogataju, dr. Marku Terseglavu idr. Zato sem etnologue po vseh ustanovah vsako leto prosila, naj s svojimi prispevki obogatijo naše glasilo in s tem svoje delo predstavijo vsej domači in tudi svetovni javnosti. Še večkrat sem spodbujala študente, naj *Glasnik* razumejo kot izredno dragoceno sredstvo spoznavanja stroke in njenih dosežkov, zato naj tudi sami v njem čim večkrat sodelujejo s svojimi pri-

\* Majda Fister, univ. dipl. etn. in kult. antr., upok.; majda.fister@t-2.net.

spevki – morda vsaj s predstavitvami svojih diplomskih nalog ali raziskav. Vendar posebnih uspehov ni bilo, razen izredno koristne bibliografije – popisa seminarskih in diplomskih del, ki so jih opravljali študentje oddelka za etnologijo. Problem financiranja in zato neplačevanja honorarjev za prispevke in delo smo lahko sproti reševali le s skupnimi močmi vseh sodelujočih.

Tako nam je *Glasnik* uspelo »obdržati pri življenju« in ga v prvih treh letih primerno posodabljal. Že od leta 1990 so izhajale štiri številke na leto – včasih bolj, drugič manj zajetne, odvisno predvsem od tega, koliko prispevkov mi je uspelo pridobiti. Hkrati sem kot urednica sledila razvoju etnološke stroke in njeni interdisciplinarnosti, kar se je odrazilo tudi v prispevkih. Ker njihova pestrost in raznolikost nista več dovoljevali homogenosti vsebinske celote, je bilo treba razmisliti o razvrstitvi člankov v posamezne rubrike. Kljub nekaterim drugačnim mnenjem se je zaradi take širine in obsežnosti *Glasnika* ohranilo in poglobilo prepričanje, da smo vsi iz iste stroke, zato moramo delati v skupno korist, kajti to danes, v teh napetih časih, ni več le koristno, ampak tudi nujno potrebno. Povezovanje z drugimi strokami, od kulturne antropologije do sociologije, umetnostne zgodovine, arhitekture ipd., naj bi etnologiji dalo novo vsebino in nove cilje. Iskali smo samoniklost in izvirnost in uspelo nam je združevati želeni individualizem s svetom novih pogledov.

Članki in prispevki so bili v osnovi posvečeni zelo širokemu naboru tem, večkrat so bili v *Glasniku* obravnavani tudi ključni etnološki dogodki, kot so bili kongresi, ali pa so bile vanj vključene predstavitev najpomembnejših strokovnjakov ob njihovih obletnicah ali podelitvah nagrad in priznanj, predstavitev dejavnosti posameznih ustanov, od muzejev do raziskovalnih institucij, seveda pa smo opozarjali tudi na avtorje poglobljenih raziskav. Ob predstavitvi mnogih sestavin etnografsko pomembne kulturne dediščine, posredno ali neposredno vezane na človeka, je bilo v tem obdobju močno poudarjeno tudi ohranjanje kulturne dediščine, ob tem pa tudi zelo pomembna vloga vseh, ki se kakorkoli srečujejo s kulturno dediščino – in cilj takratnega *Glasnika* je bil prav povezovanje predstavnikov različnih strok, ki se ukvarjajo s kulturno dediščino. Med primeri takega povezovanja je bil zelo pomemben posveta o mreži muzejev na prostem leta 1992, ki je bil vzrok za res veliko število prispevkov vse do leta 1994.

Zelo sem se morala potruditi, da sem v štirih letih uredništvovanja naše skupne revije – rezultat tega dela je 16 števk s po (v povprečju) 80 strani – izpeljala zadani program. Hkrati sem si želela, da se bo izdajanje *Glasnika* v prihodnje nadaljevalo s vsebinsko še bolj poglobljenimi in tematsko še bolj raznolikimi prispevki, da bo *Glasnik* ostal odprt za vse, ki želijo v njem objavljati, hkrati pa prostor za strokovne razprave.

## DRAGOCENA PRAKSA

### Rajko Muršič (glavni urednik *Glasnika SED* 1994–1998 in Knjižnice Glasnika SED 1994–1998)

Zgodnja 90. leta so bila krizna leta: denarja za tisk revije in knjig je bilo iz leta v leto manj – če sploh – zahteve in kriteriji za izpolnjevanje pogojev financiranja pa so se zaostrovali. Med ključnimi pogoji financiranja so bili vse pomembnejši mednarodna izmenjava časopisov ter njihova uvrstitve v bibliografske baze in indekse. Ob skrbi za redno izdajanje revije in knjig sva zato urednika vestno širila mrežo menjav in indeksiranja revije.

Takrat še nismo poslovali z elektronsko pošto, splet pa je bil še v povojih. Urednika sva revijo poslala na naslove, ki sva jih našla v različnih bibliografijah ali letnih almanahih, ter na naslov različnih etnoloških in antropoloških institucij in čakala na odziv. Tega je bilo več od pričakovanj, tako da je *Glasnik* postal – in je še vedno – del široke mednarodne izmenjave. Z uvrstitvijo v nekatere ključne bibliografske baze (razen komercialnih) pa se je tudi ohranil med spoštovanja vrednimi revijami nacionalnega dometa.

V 90. letih smo se tudi učili računalniškega urejanja in elektronske postavitve publikacij, skupaj z nabori črk tujih jezikov, ki takrat še zdaleč niso bili samoumevna oprema računalniških programov. Monografsko zbirko je bilo treba približati ravni izdaj v mednarodnem založništvu, pri čemer je bilo najtežje uveljaviti strogo recenziranje znanstvenih besedil. Težava je bila predvsem v tem, da tudi recenzenti niso bili večji svojega posla, a so se razmere počasi vendarle začele spreminjati.

Naj na koncu po 20 letih strnem svojo izkušnjo: kot urednik *Glasnika SED* in Knjižnice Glasnika SED sem se – po in ob nekajletnih novinarskih in uredniških izkušnjah v mladinskih in študentskih medijih – naučil tistega, česar se ni mogoče naučiti drugače kot s prakso. In malokdo ve, kako dragocena je takšna praksa!

\* Rajko Muršič, red. prof. kult. antr., dr. etn., Univerza v Ljubljani, Filozofska fakulteta, Oddelek za etnologijo in kulturno antropologijo, Aškerčeva 2, 1000 Ljubljana; rajko.mursic@ff.uni-lj.si.